

A tanulótartás és gyakorlati képzés a családi-, mikro- és kisvállalkozásoknál 2008

Készítette: az IPOSZ szakértői csoportja

**A támogatást a Munkaerőpiaci Alap terhére
a Szociális és Munkaügyi Minisztérium biztosítja.**

Tartalomjegyzék

1. Elnöki előszó
2. Előzmények
 - 2.1. A felmérésbe bevont vállalkozások
3. Tanulóképzés és motivációi
 - 3.1. Tanulót tartók
 - 3.2. Szakképzést nem vállalók
4. Tanulószerződés
5. Tanulóképzés költségeinek fedezete és megtérülése
6. Egyéb a tanulóképzéssel összefüggő általános kérdések
7. Összefoglalás, következtetés

1. Elnöki előszó

Tisztelt Olvasó!

Az Ipartestületek Országos Szövetsége, mint a családi- mikro-és kisvállalkozások legnagyobb országos struktúrájával rendelkező gazdasági érdekképviselője a rendszerváltás óta kiemelt figyelmet fordított a szakképzésre, ezen belül is a gyakorlati képzésre, a kézműipari szakmák utánpótlásának a biztosítására. Nem mai probléma ez, hiszen az IPOSZ elődei sok száz évre visszamenőleg mindig élen jártak ennek a kérdéskörnek a vizsgálatában és megoldásában.

AZ IPOSZ a mai helyzet jobb megítélése érdekében egy felmérést kezdeményezett azért, hogy segítsen, főleg a családi- mikro- és kisvállalkozások területén pontosabb képet kialakítani a jelenlegi helyzetről. Egy kérdőív alapján 1.497 vállalkozást kérdeztünk meg, olyanokat, amelyek vállalják ma a tanulók gyakorlati képzésének nehéz feladatát, és olyanokat, amelyek ezt jelenleg nem teszik meg. A felmérés eredményét, az IPOSZ szakértői csoportjának koordinálásával elkészült összefoglalót tartja most kezében a Kedves Olvasó. Kerestük az okokat, miért nem nagyobb számú a gyakorlati képzésre vállalkozók tábora és kerestük a válaszokat, hogyan lehetne a helyzeten javítani. Amikor ennek a munkának nekifogtunk, még nem bontakozott ki teljesen az a gazdasági válság, amely mára súlyosabb stádiumába jutott. A mai helyzet még fontosabbá teszi számunkra, hogy a több száz kézműves szakma utánpótlásáról, további sorsáról beszéljünk. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a sok százezernyi családi- mikro- és kisvállalkozás a foglalkoztatás igazi bázisa, ők azok amelyek rugalmasságukkal gyorsan tudnak alkalmazkodni a megváltozó gazdasági környezethez, ők azok, amelyek nem vándorolnak tovább, hanem akár generációkon keresztül egy adott kistérségben folytatják termelő és szolgáltató tevékenységüket. Az elmúlt évtizedben igazán ezek a kisvállalkozások hoztak létre munkahelyeket Európában, rájuk lehet a jövőben is számítani, így utánpótlásuk, versenyképességük biztosítása az egész magyar társadalom számára meghatározó jelentőségű.

Egy ilyen felmérés természetesen nem csodaszer. Mégis jelzéseket tud leadni a törvényalkotó felé, miképpen lehetne a helyzetet jobbá tenni. Bizonyos, hogy a tanulótartás gazdasági környezetét tovább lehetne javítani és az is bizonyos, hogy nagyobb támogatásra van szükségük adminisztratív terheik megoldásában és folyamatos tájékoztatásukban. Ebben lényegesen szélesebb körű szerepet tudnának vállalni az olyan szervezetek, mint az IPOSZ és ipartestületei, ha ehhez egy kicsivel több támogatást kapnának. A családi- mikro- és kisvállalkozások nem rendelkeznek azzal a szakember állománnyal saját vállalkozásaikban, amely képes lenne a törvény és a rendeletek által biztosított lehetőségeket maximálisan kihasználni, ehhez folyamatos szolgáltatásra, ráadásul viszonylag olcsó szolgáltatásra van

szükségük. Nem csak a jelenlegi előírások módosítására van tehát szükség, hanem jobb kihasználásukra és több információ nyújtására.

Ma Magyarországon hiányszakmák alakultak ki. Ennek természetesen vannak országunk határain túlnyúló, globális okai is. Mégis a jelenlegi helyzeten javítani lehetne, ha a kommunikáció minden forrását felhasználva tudatosan sugallnák a családok és a fiatalabb generációk felé: a reál, a konkrét szakmákat elsajátító életpályának is van Magyarországon jövője, sőt lehet, hogy jobb kereseti lehetőséget biztosít majd, mint néhány túlnépesedett humán szakma. Nem csak a hátrányos helyzetű fiatalokra kell számítani a kézműves szakmák jövőbeni művelésénél és az azokkal foglalkozó vállalkozások vezetésénél, hanem mindazokra, akik két kezük ügyességével, alkotókészségükkel javakat tudnak teremteni és magas színvonalú szolgáltatásokat tudnak elvégezni. Európai szinten kell majd vezetnünk a családi- mikro- és kisvállalkozásainkat ahhoz, hogy versenyben tudjunk maradni az európai közösségen belül és kívül és meg tudjuk őrizni saját országunkban gazdasági pozícióinkat és munkahelyeinket.

Ez az összefoglaló gondolatokat vet fel egy meghatározott területen tanulótartás, gyakorlati képzés területén, de a következtetések lehetnek lényegesen általánosabbak is. Reméljük, hogy ez a munka hozzájárul majd ahhoz, hogy javuljon a helyzet ezen a területen, gyakorlat orientáltabb és harmonikusabb kapcsolat alakuljon ki az iskolák és a kisvállalkozások között, a tanulók és a vállalkozás vezetők között, és az ehhez szükséges esetleges törvényi és rendeletmódosításhoz is.

Szűcs György

elnök

2. Előzmények

A családi- mikro- és kisvállalkozások (továbbiakban kisvállalkozások) jelentik ma Magyarországon a gazdaság gerincét, a foglalkoztatottaknak mintegy 40 %-át ők foglalkoztatják és az OKJ-ban szereplő szakmák nagy részében folytatnak termelési és szolgáltatási tevékenységet. A magyar gazdaság egyik legfontosabb problémájává kezd válni a szakmai utánpótlás biztosítása. Az elmúlt időszakban több úgynevezett hiányszakma jött létre. Ezért az utánpótlás nevelésének kérdése folyamatosan reflektorfénybe került és évek óta a kormányzat is egyre több intézkedést tesz annak érdekében, hogy a legfontosabb szakmákban biztosítva legyen a szakmai utánpótlás.

A kisvállalkozások sokaságukat tekintve és főleg azért, mert az ország minden kistérségében és helyiségében megtalálhatók, hosszútávon is a gyakorlati képzés egyik fő bázisát jelenthetik. Az IPOSZ célja, hogy ezek a kisvállalkozások minél nagyobb arányban vállalkozzanak a tanulók gyakorlati képzésére és fontos ráhatást nyernünk, hogy milyen OKJ-s szakmákban képesek ezt megtenni.

Az IPOSZ rendszeresen tart az ipartestületei és szakemberei számára különböző szakképzési fórumokat és konferenciákat. Az elmúlt időszak ilyen összejövetelein olyan kép alakult ki, hogy ezeknek a kisvállalkozásoknak bizonyos része nem ismeri megfelelően a tanulószerveződés feltételrendszerét, nincs tisztában az ezzel járó költségekkel és a költség visszaigénylések lehetőségével és konkrét módozataival. Egy másik részük nem teljesen feltárt okok miatt nem vállalkozik jelenleg tanulótartásra, főleg tanulószerveződéses formában nem, és inkább az iskolával köt együttműködési megállapodást.

A tanulótartásban létrejött, fent vázolt helyzetet tekintve az IPOSZ azt javasolta, hogy kerülhessen sor a tanulóvállalás és a gyakorlati képzés akadályait összegző reprezentatív felmérésre, és egy olyan szolgáltatási rendszer kialakítására, amely a megyékben és a kistérségekben az ipartestületek bázisán segítené a tanulószerveződés megkötésével, a költség visszaigénylésekkel, a gyakorlati képzőhelyek biztosításával kapcsolatos napi gondok operatív megoldását.

A javaslatra készült előterjesztést a Nemzeti Szakképzési és Fejlesztési Tanács elfogadta és a program támogatásának forrására a Munkaerőpiaci Alap Képzési Alaprészének központi keretét jelölte ki. A program megvalósítására az IPOSZ KHT a Szociális és Munkaügyi Minisztérium megbízásából a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézettel támogatási szerződést kötött.

A szerződés értelmében felmérés készült a 20 megyében és a hozzájuk tartozó kistérségekben 1.497 darabos mintavétellel (melléklet: Kérdőív) két fő célcsoportnál, azoknál, akik tartanak tanulót jelenleg is, és azoknál akik erre nem vállalkoznak jelenleg. A felmérésben bekapcsolódott mintegy 60 ipartestület. A felmérés során az alábbi adatok kerültek összegyűjtésre mindenekelőtt az IPOSZ tagsága körében:

- Ismeri-e a vállalkozás a tanulósz szerződés és a visszaigénylés szabályait?
- Ha tart tanulót, visszaigényli-e a költségeit jelenleg-e, és mi a véleménye a visszaigénylés rendszeréről? Ha nem igényli vissza a költségeit, mi ennek az oka?
- Mi a véleménye a tanulósz szerződés jelenlegi formájáról?
- Ha nem tart tanulót vállalkozna-e a tanuló gyakorlati képzésére, ha igen milyen feltételeket látna szükségesnek a jelenleg meglévőkön kívül? Ismeri-e a jelenlegi feltételeket.
- Lát-e visszatartó erőt a pénzügyi problémákon, az adminisztratív nehézségeken túlmenően, ami akadályozza a tanulótartási kedvet. Használna-e szívesen olyan szolgáltató rendszert, amely segíteni ezt a tevékenységet?

Az országos felmérés eredményeit és következtetéseit ez a tanulmány foglalja össze, amely az IPOSZ honlapján is (www.iposz.hu) elérhető.

2.1. A felmérésbe bevont vállalkozások

A felmérésben bevont vállalkozásokkal szemben elvárás volt, az

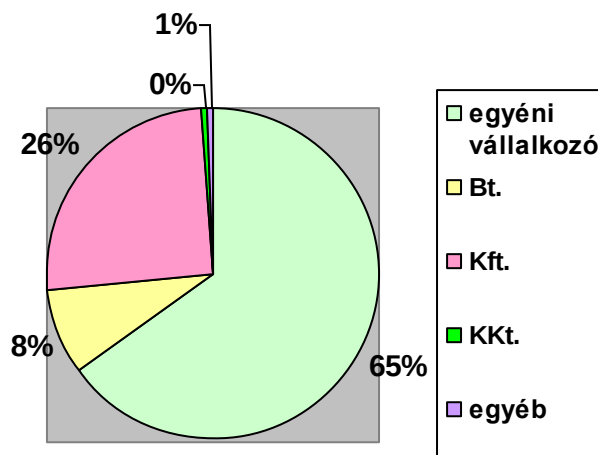
- országos lefedettség, és
- prezentálja az egyéni vállalkozások és gazdasági társaságok szintjén a családi-mikro- és kisvállalkozásokat, valamint
- a tanulóképzésre koncentráljon, de kellő számban szerepeltesse a tanulóképzést nem vállaló vállalkozásokat is.

A felmérésben 1.497 vállalkozást kérdeztünk meg. Ebből 2/3-1/3 arányban szerepeltek a tanulót képző és a tanulóképzésben részt nem vevő vállalkozások.

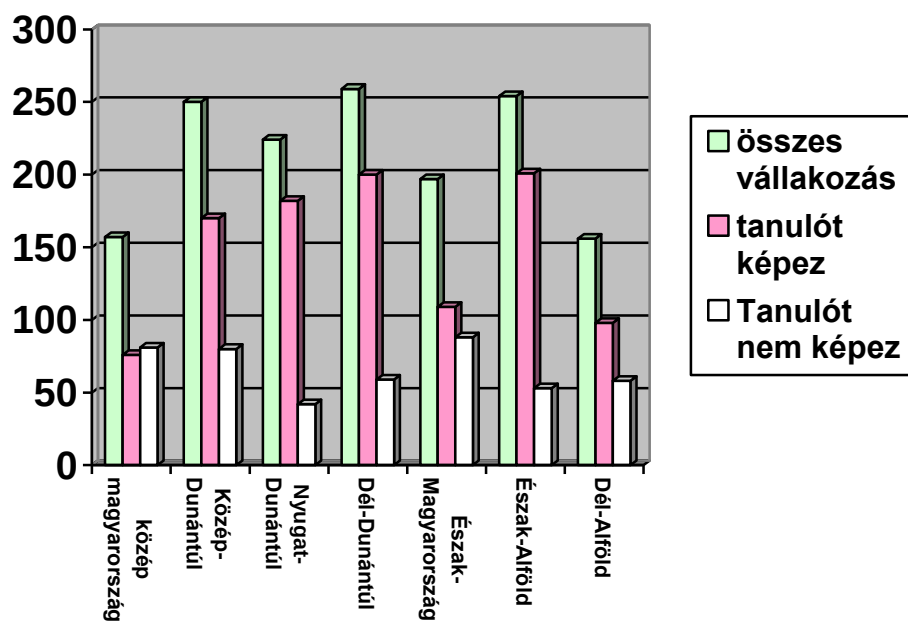
Ha „kicsikre” koncentrálva a megkérdezettek 65 %-a egyéni vállalkozó, majd ezt követi a legjellemzőbb gazdasági társasági forma a Kft (26 %). Ez a két gazdálkodási forma a megkérdezettek körében a maga 91 %-val dominánsnak mondható.

A felmérésbe kérdőívvel bevont vállalkozások

Régió Iposz megyei kód	Cég formája							nem képez
	összes	Egyéni váll.	Bt.	Kft.	Kkt.	egyéb	tanulót képez	
Közép Magyarország 12, 20	157	84	21	49	2	1	76	81
Közép-Dunántúl 06, 10, 18	250	178	14	54	2	1	170	80
Nyugat-Dunántúl 07, 17, 19	224	161	6	44	2	1	182	42
Dél-Dunántúl 01, 13, 16	259	144	25	88	1	1	200	59
Észak-Magyarország 04, 09, 11	197	117	19	58	0	3	109	88
Észak-Alföld 08, 14, 15	254	179	18	55	0	2	201	53
Dél-Alföld 02, 03, 05	156	100	22	33	0	1	98	58
Összes:	1497	972	125	383	7	10	1036	461

A megkérdezett vállalkozások területi megoszlása régiók szerint

A megkérdezettek szakmacsoportonkénti megjelenése véletlenszerű, de jól prezentálja, hogy az érintett kisvállalkozások mely szakmacsoportokban fajsúlyosak, vagy gyengék.

Meghatározó a szolgáltatások és az építőipari súlya. Jelentős a gépipar, elektrotechnika és faipar jelenléte is.

Szembevetendő a mezőgazdaság, nyomdaipar alacsony részvétele és egyes régiókban való hiánya.

Szakmacsoportok szerinti megoszlás

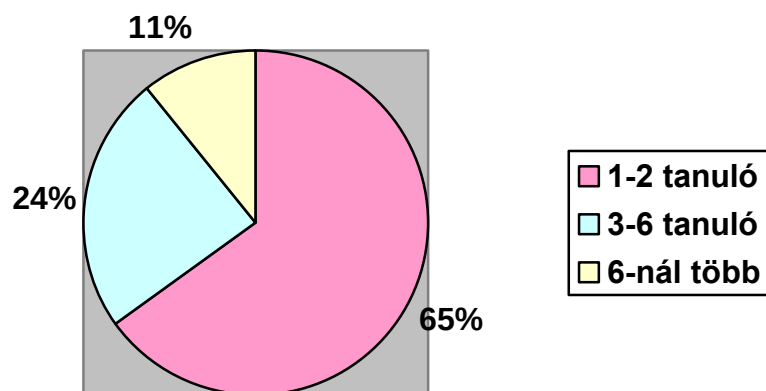
Régió Iposz megyei kód szakmacsoportok	Közép-Magyarország 12,20,	Közép-Dunántúl 06,10,18,	Nyugat-Dunántúl 07,17,19	Dél-Dunántúl 01,13,16	Észak-Magyarország 04,09,11	Észak-Alföld 08,14,15	Dél-Alföld 02,03,05	Összesen:
egészségügy	4	4	3	8	4	10	6	39
oktatás	2	0	1	1	0	0	0	4
művészet kommunikáció	2	4	1	0	1	1	1	10
egyéb szolgáltatás	32	66	57	71	44	43	29	342
gépipar	12	15	17	35	22	24	12	137
elektrotechnika	17	21	28	26	24	44	20	180
informatika	5	0	0	0	0	0	0	5
vegyipar	0	0	1	0	0	0	0	1
építőipar	27	65	67	53	27	57	37	333
könnyűipar	2	6	10	6	6	7	2	39
faipar	22	29	28	26	17	19	21	162
nyomdaipar	4	0	0	2	0	0	0	6
közlekedés	0	3	6	0	1	0	0	10
ügyvitel	0	3	0	5	0	0	2	10
kereskedelem, marketing	6	15	1	9	21	17	10	79
vendéglátás, idegenforgalom	15	9	3	8	20	11	7	73
mezőgazdaság	0	1	0	0	4	0	1	6
élelmiszeripar	7	9	1	9	6	21	8	61
Összesen:	157	250	224	259	197	254	156	1497

A felmérésben igyekeztünk a kevés alkalmazottat foglalkoztató (0-5 fő; 6-10 fő; 10-nél több fő) vállalkozásokra koncentrálni. A reprezentációba megkérdezettek több mint 72 %-a 5 főnél kevesebb alkalmazottal dolgozik. Az alkalmazottak számának növekedésével egyenes arányban nő a képzésbe bevont tanulók száma. Ebből eredően a kevés (1-2 fő) tanulót tartók száma értelemszerűen magas (65 %).

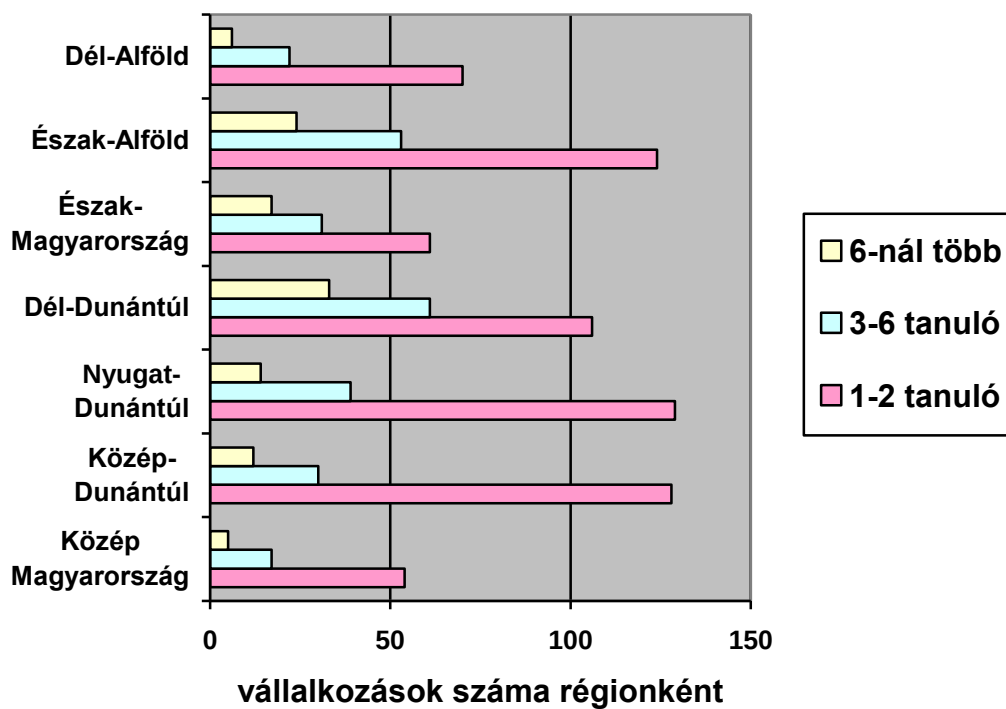
A felmérésbe bevont cégek cégadatai a cég nagysága az alkalmazottak és a tanulók száma szerint

a cég nagysága az alkalmazottak és tanulók száma szerint régió Iposz megyei kód	Összes vállalkozás	0-5 fő alkalmazott	6-10 fő alkalmazott	10-nél több alkalmazott	Nem képez tanulót	Képez tanulót	1-2 tanuló	3-6 tanuló	6-nál többet
Közép Magyarország 12, 20,	157	116	22	19	81	76	54	17	5
Közép-Dunántúl 06, 10, 18,	250	199	23	28	80	170	128	30	12
Nyugat-Dunántúl 07, 17, 19	224	171	29	24	42	182	129	39	14
Dél-Dunántúl 01, 13, 16	259	187	35	37	59	200	106	61	33
Észak-Magyarország 04, 09, 11	197	133	23	41	88	109	61	31	17
Észak-Alföld 08, 14, 15,	254	169	55	30	53	201	124	53	24
Dél-Alföld 02, 03, 05	156	105	33	18	58	98	70	22	6
Összesen:	1497	1080	220	197	461	1036	672	253	111

Tanulók száma az összes, felmérésbe bevont vállalkozásban

Tanulók száma régiós bontásban

3. Tanulóképzés és motivációi

A tanulóképzés motivációjából külön vizsgáltuk a tanulót tartók és a tanulót nem tartók (több tanulót nem vállalók) körét.

- 3.1. A tanulót tartók esetében kiemeltük a vállalkozás segítségét, gazdasági előnyt és a szakmai utánpótlás kérdését. Lehetőséget adtunk továbbá az egyén motiváció szöveges megfogalmazására is.

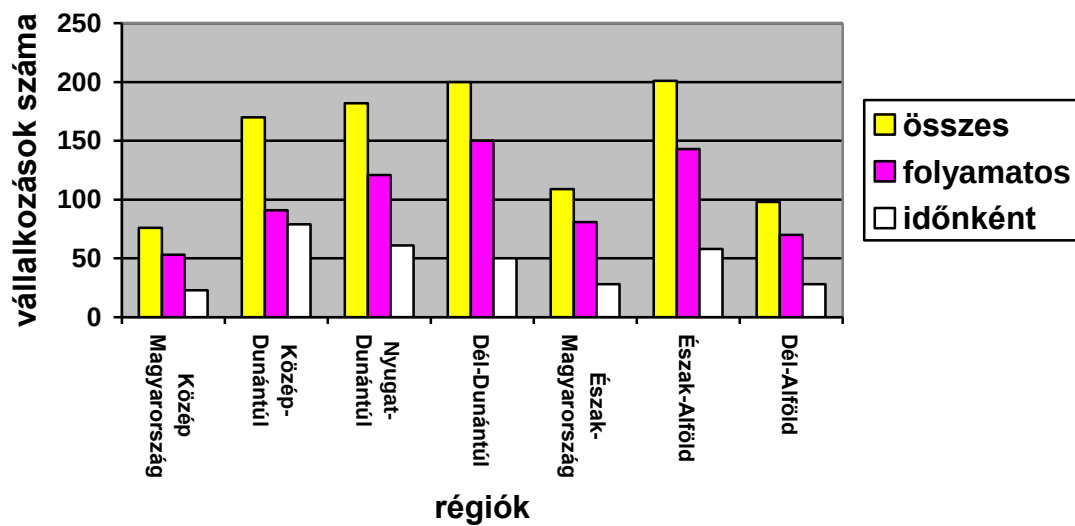
A tanulót tartók 62 %-a folyamatosan képez és 38 %-a csak időnként.

A kiemelt motivációk közül szembetűnő, hogy a kisvállalkozások a vállalkozás folytatása érdekében az utánpótlást helyezik előtérbe (50 %) és csak 6 %-kal „díjazták” a gazdasági előnyt (ez harmonizál a későbbiekben bemutatott tanulótartás jelenlegi kisvállalkozásokra előnytelen gazdasági problémákkal).

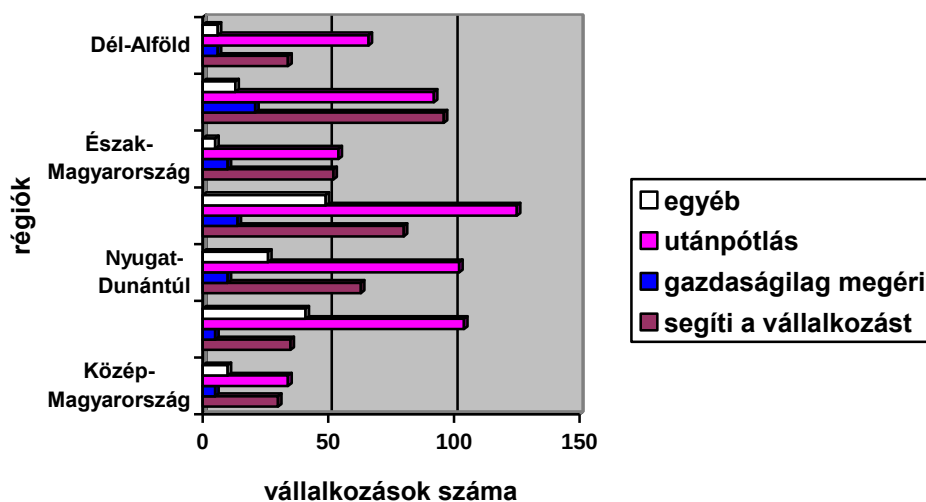
Tanulóképzés és motivációi

Tanuló képzés és motivációi Régió Iposz megyei kód	Összes vállalkozás	folyamatosan	időnként	1-2 tanuló	3-6 tanuló	6-nál többet	Segíti a vállalkozást	Gazdaságilag megéri	Utánpótlás céljából	egyéb
Közép Magyarország 12, 20	76	53	23	54	17	5	30	5	34	10
Közép-Dunántúl 06, 10, 18,	170	91	79	128	30	12	35	5	104	41
Nyugat-Dunántúl 07, 17, 19	182	121	61	129	39	14	63	10	102	26
Dél-Dunántúl 01, 13, 16	200	150	50	106	61	33	80	14	125	49
Észak-Magyarország 04, 09, 11	109	81	28	61	31	17	52	10	54	5
Észak-Alföld 08, 14, 15	201	143	58	124	53	24	96	21	92	13
Dél-Alföld 02, 03, 05	98	70	28	70	22	6	34	6	66	6
Összesen:	1036	639	299	672	253	111	356	65	511	144

A tanulót foglalkoztató vállalkozások megoszlása tanulóképzésre vonatkozó szokások szerint

A tanuló képzés motivációi a tanulót képző vállalkozásoknál

A vállalkozásoknak azon feltett kérdésre, hogy „Miért tart tanulót?” adott szöveges válaszok egyértelműen bizonyítják a kisvállalkozók magas fokú érzelmi kötődését a szakképzéshez, bizonyos fokig megbékélve annak gazdasági hátrányaival is.

Miért tart tanulót? Idézetek:

- „Szakiskola kérésére.
- Szakma szeretete miatt.
- Szívességből.
- Rokoni szálak miatt.
- Mert megkerestek.
- Megsajnáltam, mert az előző oktatóhely megszűnt.
- Elvből a szakma fennmaradásának érdekében.
- Ha nagyobb lenne a forgalom, szívesen vállalnék tanulóképzést.
- Hivatás.
- Családi vállalkozást tovább vinni.
- Szeretek tanulókkal foglalkozni.”

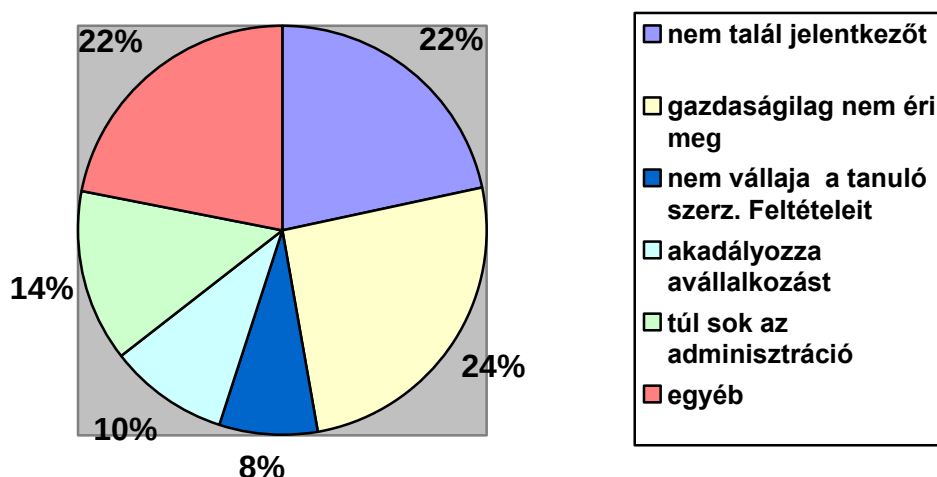
- 3.2. A szakképzést nem vállalók (vagy többet nem vállalók) esetében több kiemelt motivációra kértünk választ. (tanulóihiány, gazdasági hátrány, tanulószereződés problematikája, akadályoztatás, adminisztráció).

Az adott válaszok érdekes ellentéte, hogy a gazdasági hátrány (24 %) után a tanulóihiány (22%) a legfőbb gond.

Tanulóképzést nem vállaló vállalkozások

okai régió Iposz megyei kód	összes	nem talál jelentkezőt	gazdaságilag nem éri meg felfrálait	nem vállalja a tanuló szerz.	akadályozza a vállalkozást	túl sok az adminisztráció	egyéb
Közép-Magyarország 12, 20	81	35	19	7	6	25	20
Közép-Dunántúl 06, 10, 18,	80	29	18	7	5	3	43
Nyugat-Dunántúl 07, 17, 19	42	18	11	7	10	10	8
Dél-Dunántúl 01, 13, 16	59	6	10	13	4	11	22
Észak-Magyarország 04, 09, 11	88	8	49	3	22	13	11
Észak-Alföld 08, 14, 15,	53	20	28	5	4	10	13
Dél-Alföld 02, 03, 05	58	25	19	12	8	17	12
Összes:	461	116	135	42	51	72	117

A tanuló képzésből való kimaradás okai országos bontásban

A tanuló tartástól való elzárkózás vagy a tanuló tartás lehetőségeinek korlátjai a szövegesen megfogalmazott válaszok mutatják be teljes körűen. Az adott válaszok hű tükörképei magyarországi szakképzés és gazdasági helyzet – kisvállalkozásoknál megjelenő – problémáinak és gondjainak.

A szöveges válaszokban megjelenik a tanulóhiány, a kellő finanszírozás hiánya, tájékozatlanság stb., valamint a jelenlegi bizonytalan gazdasági helyzet is.

Miért nem vállal egyáltalán, vagy miért nem vállal több tanuló? idézetek:

- „Ennyi jelentkező volt.
- Általványadós, így nem térül meg a költségem.
- Nem férnek el többen.
- A környéken nincs iskolai képzés az adott szakmában.
- Idős vagyok.
- Nincs megfelelő tudásalap. Nem lehet fegyelmet tartani. Nem tudok jövőképet eléjük tárni.
- Ebben a szakmában nem éri meg a tanuló tartás, mert túlképzés van, valamint konkurenciát jelent. (Egy önkritikus kozmetikus)

- Egyre kevesebb a jelentkező.
- Bizonytalan a gazdasági helyzet.
- Az iskola szerint akkor kapok, ha jut gyermek.
- Nem ösztönöz a jelenlegi adótörvény.
- Se tanulót, se dolgozni akaró munkanélkülit se találni. Jó lenne, ha lenne tanuló, mert biztosítaná az alkalmazott utánpótlást. A legfiatalabb alkalmazott 43 éves. (lakatos)
- Nincs annyi munkánk.
- Nem ismerem a feltételeket, de jó lenne egy-két tanuló, mert segítené a vállalkozást, ha jók a feltételek.
- Rugalmasabb tanulószervezés megalkotása.
- A szakma eljelentéktelenedett.
- 31 éve vagyok önálló, azóta egyetlen egy tanuló sem jelentkezett képzésre. (szabó)
- Nagyobb erőfeszítést sosem fektettem arra, hogy tanulót képezzek, de 1979 óta egyetlen jelentkező sem volt. (cipész)
- Speciális szakma! Általában családon belül öröklődik a szakmai utánpótlás. Igen kevés a kívülről jövő jelentkező. (kőfaragó)
- Elfogytak a tanulók, az idén már nem is kaptam.
- Az utóbbi időben nincs tanulóképzés a vállalkozásnál, mert a helyi szakképzőiskolában nem oktatják a szakmát. Korábban folyamatosan több tanuló volt.
- Nem ismeri a tanulószervezés feltételeit, nem keresik tanulók, nem keresi az iskola, nem tudja, hogy gazdaságilag megéri-e.
- Az iskola nem ad ki tanulót.
- Ha tanulót tartok célpontja leszek a sűrűbb hatósági ellenőrzéseknek.
- Nincs folyamatos munka biztosítva a szakma szezonális jellege miatt.
- Az időmet viszi, hasznot nem hoz.”

4. Tanulószerződés

A felmérés célja volt, hogy feltárja a tanulószerződéses rendszer ismertségét, és a – kisvállalkozásoknál megjelenő – problematikáját.

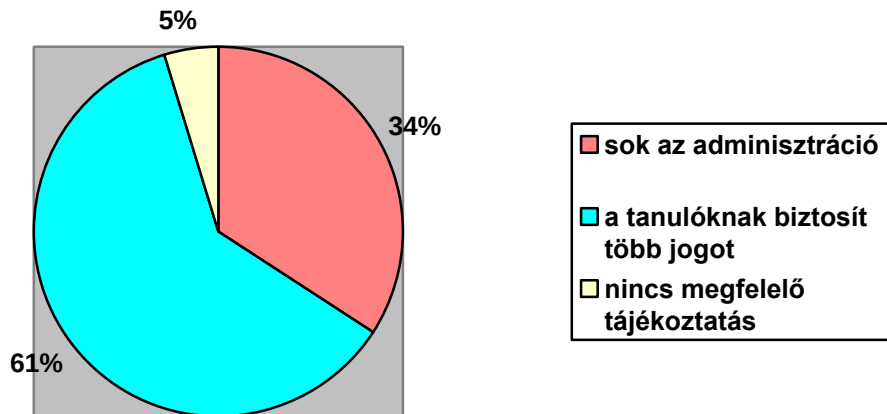
A tanulót képzők körében a tanulószerződés intézménye szinte teljesen ismert. Annak tartalma a vállalkozások 2/3-ának elfogadható, és védi a vállalkozás érdekét.

Tanulószerződés

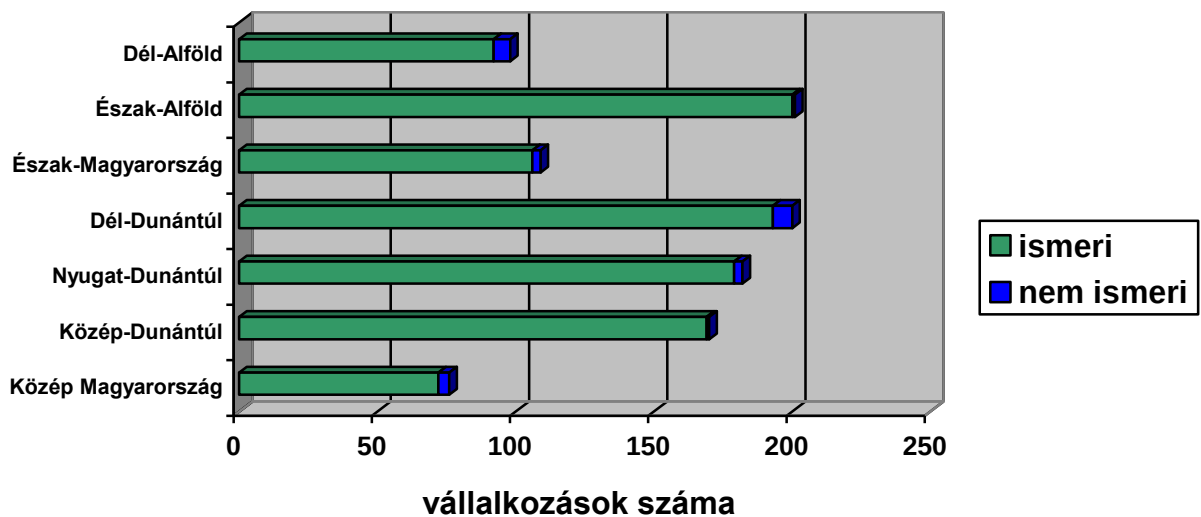
A vállalkozások ismerete és véleménye a tanulószerződésről	összes tanulót képző vállalkozás	Ismeri a tanulószerződés feltételeit		A tanulószerződés védi a vállalkozás érdekeit		Elégedett-e a tanulószerződés tartalmával?		Miért nem szolgálja a szerződés a vállalkozás érdekeit?		
Régió Iposz megyei kódok		igen	nem	igen	nem	igen	nem	sok az adminisztráció	A tanulónak több jogot biztosít	Nincs megfelelő tájékoztatás
Közép Magyarország 12, 20	76	72	4	46	26	42	30	12	5	4
Közép-Dunántúl 06, 10, 18,	170	169	1	121	48	126	43	10	11	0
Nyugat-Dunántúl 07, 17, 19	182	179	3	126	53	126	53	6	20	0
Dél-Dunántúl 01, 13, 16	200	193	7	141	52	136	57	4	28	0
Észak-Magyarország 04, 09, 11	109	106	3	90	16	88	18	6	2	2
Észak-Alföld 08, 14, 15	201	200	1	181	19	184	16	3	4	0
Dél-Alföld 02, 03, 05	98	92	6	51	41	50	42	8	18	1
Összesen:	1036	1011	25	756	255	752	259	49	88	7

Miért nem szolgálja a szerződés a vállalkozás érdekeit?

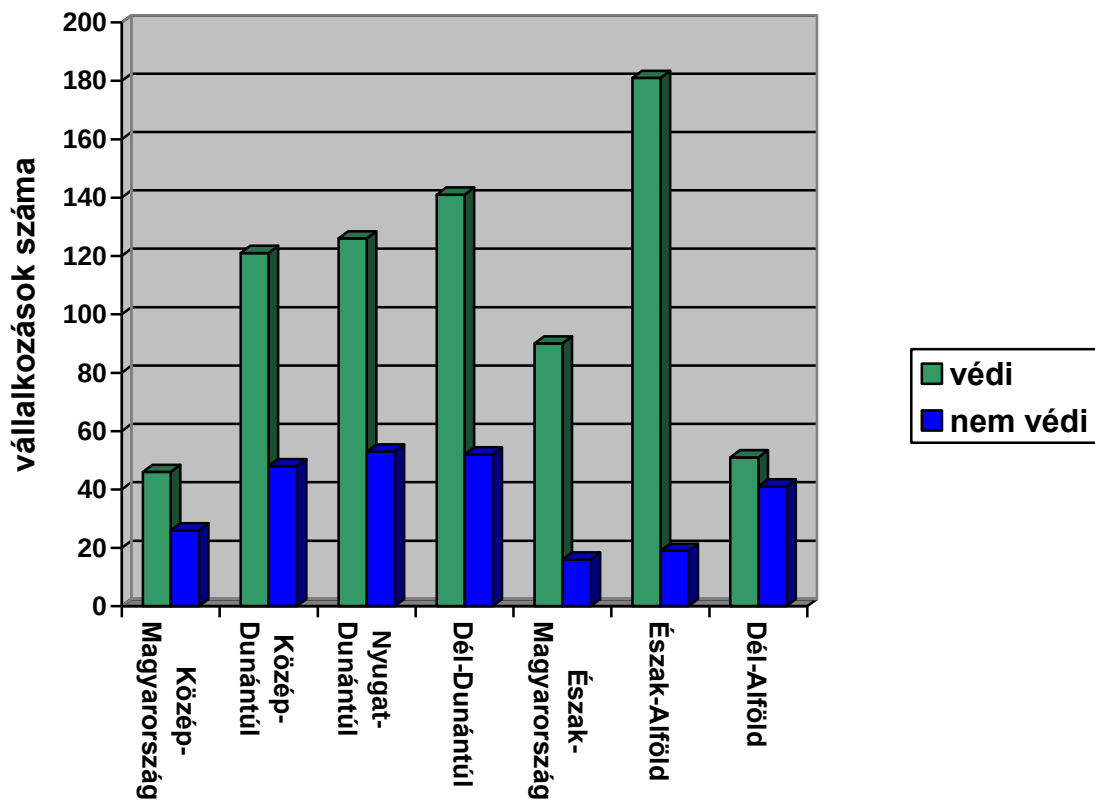
Válaszadók =100%

Az összes tanulót képző vállalkozás közül, azon belül a tanulósz szerződés ismertsége.

A tanuló szerződést ismerő vállalkozások véleménye szerint védi-e a szerződés a vállalkozás érdekeit?

Ellentmondásos, hogy a tanulót képzők megelégedésével szemben a tanuló szerződést kritizálók igen nagy „vehemenciával” vetik fel a tanulók jogainak túlsúlyát és túlzott adminisztrációt, aminek szövegesen megfogalmazott észrevételeiben hangot is adnak.

Idézetek:

- „Költséges, sok plusz munkával jár.
- Csak a tanulót védi, a vállalkozót nem.
- Túl sok joga van a tanulónak.
- Ki vagyok szolgáltatva a tanuló szerződésnek, volt tanulóm, akiről négy hétig nem tudtam merre jár.
- Tanulónak csak a jogait veti fel, költségeit nem szolgálja.

- A tanulót védi, de probléma esetén a vállalkozó jár rosszul, mert nem lehet szankciókat alkalmazni, pl. ösztöndíj megvonás.
- Semmilyen visszatartó, fegyelmező és kényszerítő lehetőség nincs biztosítva.
- Gazdasági környezettel nem vagyok elégedett, ha veszteséges leszek nem vonhatom vissza.
- Többnyire csak arra szolgál, hogy minden felelősséget a vállalkozásra terheljen.”

5. A tanulóképzés költségeinek fedezete és megtérülése

Általános kép, hogy a tanulóképzés költségeinek megtérülése – időben és volumenében – a kisvállalkozások számára problémás.

A felmérés során igyekeztünk feltárni a költség visszaigénylés lehetőségének ismertségét, ezzel kapcsolatban tájékoztatást, ütemességét, költségek megtérülését. A tanuló képzők és hagyományos költségelszámoló körében kedvező képet kapunk. Ismert a visszaigénylés lehetősége (84 %) a válaszadók 83 %-a kap tájékoztatást, és 80 %-a él is a visszaigénylés lehetőségével. A válaszadók 2/3-a időben megkapja a visszaigénylést, szintén 2/3-ának minden költsége megtérül. Viszont 61 %-a a válaszadóknak bonyolultnak tartja a visszaigénylés rendszerét, és a megkérdezettek közel felének problémát okoz az előfinanszírozás.

Tanulóképzés költségeinek visszaigénylése

Visszaigénylés Régió Iposz megyei kód	Ismeri-e a visszaigénylés lehetőségét?		Kap-e tájékoztatást a visszaigénylésről?		Bonyolultnak tarja-e a visszaigénylés rendszerét?		Vissza igényli-e költségeit?		Időben megkapja-e a visszaigénylést?		Minden költsége megtérül-e?		Okoz-e problémát a költségek előfinanszírozása?	
	igen	nem	igen	nem	igen	nem	igen	nem	igen	nem	igen	nem	igen	nem
Közép-Magyarország 12, 20	58	18	43	15	49	9	38	20	21	17	27	11	24	14
Közép-Dunántúl 06, 10, 18,	149	21	131	18	123	26	103	46	45	58	43	60	77	26
Nyugat-Dunántúl 07, 17, 19	148	34	126	22	120	28	109	39	67	42	69	40	43	66
Dél-Dunántúl 01, 13, 16	173	27	148	25	98	75	157	16	87	70	104	53	74	83
Észak-Magyarország 04, 09, 11	90	19	70	20	48	42	75	15	57	18	57	18	32	43
Észak-Alföld 08, 14, 15	174	27	142	32	37	137	154	20	136	18	141	13	23	131
Dél-Alföld 02, 03, 05	80	18	73	7	54	26	59	21	28	31	29	30	32	27
Összesen:	872	164	733	139	529	343	695	177	441	254	470	225	305	390

A tárgyi felvetésre adott szöveges válaszok borúsabb képet mutatnak (itt a válaszadókhoz csatlakoztak a hagyományos elszámolókhöz a képzést nem vállalók és a tájékoztatlanok is). Számos esetben nyilatkozták, hogy a visszaigénylés lehetőségét nem ismerik és nem is hallottak róla. Sokan jelezték, hogy a Kérdőívből jöttek rá, hogy egyáltalán létezik visszaigénylési lehetőség.

A megkérdezettek túlnyomó többsége a könyvelőjétől informálódik. Ugyankor közismert, a könyvelők (könyvelő cégek) felkészületlensége és félelme a szakképzési hozzájárulás rendszerével szemben. A könyvelők (cégek) ügyfeleinek csak 1-2 %-a tanulóképző és így nem fordítanak kellő energiát a lehetőségek „kiaknázására”. Túlzott óvatosságból nem adnak – vagy nem tudnak adni – korrekt tájékoztatást ügyfeleiknek. A problémát oldhatja, ha az érdekvédelmi szervezetek (IPOSZ, kamarák stb.) rendszeres tájékoztatással segítik a vállalkozásokat. (Még a könyvelőket is.)

A meg nem térülő költségekre feltett kérdésekre a szöveges válaszadók a vissza nem igényelhető költségeket jelölik elsősorban (anyag és rezsi). A vissza nem igényelhető szerszámköltség a kisvállalkozásoknál – ahol egy-két tanuló van – nem jelenik meg nagy problémaként, mivel az oktatást szolgáló gépek és szerszámok egyben a vállalkozások eszközei is.

Számos esetben szóvá tett gond az egyéni vállalkozó meg nem térülő, oktatásra fordított ideje (a vonatkozó jogszabály alapján az egyéni vállalkozók oktatói bért nem számolhat el önmagára). Az egyéni vállalkozó oktatásra fordított idejének elszámolhatósága mindenképpen megoldandó.

A meg nem térülő költségekre adott szöveges válaszok, idézetek:

- „Fenntartási költségek.
- Anyagköltségek a gyakorláshoz.
- Szállítási költségek.
- Oktatásra rengeteg idő elmegy a munkaidőből.
- Anyag, energia.
- Oktatásra fordított idő.
- Anyag, munkám.
- Adminisztráció költsége.
- Az átalányadó miatt semmi.”

Külön kiemelik az átalányadózást, vagy az egyszerűsített vállalkozási adózást (EVA) választók, hogy részükre a tanulóképzés költségei semmilyen mértékben nem térülnek, és így vállalkozásaik eredményességét tanulóképzés teljes súlya rontja. Ennek a vállalkozói körnek – mely a kisvállalkozásoknál nagymértékű – az érdekeltségét valamilyen formában biztosítani kellene.

6. Egyéb, a tanulóképzéssel összefüggő általános kérdések

Ebben a kérdéskörben a tanulók pályafutására, a képzés és előképzés színvonalára és a képzés idejére vonatkozóan kívántunk elsősorban választ kapni. A vállalkozásokban folyó képzés színvonalára vonatkozó kérdésre „bátor” válaszokat kaptunk. A válaszadók 94 %-a állítja, hogy rendelkezik szükséges technikai háttérrel (ez a válasz evidens, mivel, ha nincs megfelelő technikai háttér, akkor nem is képezhet, nem is akkreditálja a kamara a tanműhelyét).

A képzők 67 %-a biztosítani tudja a fejlett technika oktatásának lehetőségét. Ennek egy jelentős része nyilván a tanulók más képzőhelyre történő ideiglenes átirányításával valósul meg.

A vállalkozások 21 %-a állítja, hogy a tanulók gyakran megszakítják tanulmányaikat.

A képzőknek közel 1/3-át érte kár a tanulók foglalkoztatása miatt.

A vállalkozások 2/3-a alkalmazta korábbi tanulóját. Ez a szám országosan – nagyobb vállalkozások viszonylatában – igen magas, de ez is a kisvállalkozások pozitív sajátossága.

A képzők 71 %-a figyelemmel kíséri tanulói szakmai pályafutását. Ez is kiemelkedő adat, ami csak a kisvállalkozásokban jelenlevő ún. családi jellegre utal.

Az előre megfogalmazott kérdések közül a képzés idejére vonatkozóan a válaszadók több mint 50 %-a pozitív választ adott. Ugyanakkor az általános szöveges válaszok között igen nagymértékben tartották kevésnek a gyakorlati oktatás idejét.

A tanulóképzéssel összefüggő általános kérdések

Általános kérdések	Régió		Iposz megyei kód		Rendelkezik-e a szükséges technikai háttérrel?		Tud-e a tanulók szakmai pályafutásáról?		Alkalmazta-e korábbi tanulóját?		Érte-e kár a tanulók foglalkoztatása miatt?		Gyakor-e, hogy a tanulók megszakították tanulmányukat?		Van-e lehetősége legújabb képzést biztosítani?		Elég-e a képzés ideje?	
	igen	nem	igen	nem	igen	nem	igen	nem	igen	nem	igen	nem	igen	nem	igen	nem	igen	nem
Közép-Magyarország 12, 20	43	33	46	30	28	48	19	57	58	18	59	17	69	7				
Közép-Dunántúl 06, 10,18,	54	116	92	78	70	100	80	90	96	74	98	72	168	2				
Nyugat-Dunántúl 07, 17, 19	103	79	125	57	25	157	50	132	117	65	156	26	165	17				
Dél-Dunántúl 01, 13, 16	114	86	146	54	35	165	70	130	136	64	151	49	184	16				
Észak-Magyarország 04, 09, 11	66	43	91	18	15	94	22	87	69	40	80	29	106	3				
Észak-Alföld 08, 14, 15	122	79	136	65	23	178	19	182	141	60	125	76	191	10				
Dél-Alföld 02, 03, 05	38	62	60	40	24	76	26	74	72	28	80	20	89	11				
Összesen:	540	498	696	342	220	818	286	752	689	349	749	289	972	66				

A tanulók előképzettségére vonatkozó szöveges válaszok nagyon lehangolóak, és önmagukért beszélnek.

Idézetek:

- „Nem komplex kevés.
- Gyenge az iskolai rendszer.
- Rossz.
- Semmilyen előképzettségük nem volt.
- Az oktatás elmarad a kor követelményeitől. Le vannak maradva az iskolában.
- Az iskola maga a gond.
- Hiányos.
- Nincs ilyen.
- Nem tudnak semmit, még az alapokat sem.
- Sokszor olvasni sem tudnak, viselkedni sem.
- Szinte semmilyen ismeretanyaggal nem rendelkeznek, magatartásuk pedig elviselhetetlen.
- Már a hármas sem akar szakmát tanulni.
- Buták, nem akar dolgozni, még a kalapácsot is fordítva fogja.
- Azért jön, hogy tanuljon, szívesen átvesszük vele azokat, amik az iskolában kimaradtak.
- Nem akarnak köszönni a vendégeknek, nem beszélnek idegen nyelveket(vendéglátás).
- Nem tud írni, olvasni, számolni.
- A 9-10 osztály nem a szakképzést szolgálja.
- Túl sok humán tárgyat tanulnak.”

A negatív vélemények egyértelműen abból erednek, hogy a korábbi évtizedektől eltérően a szakképzésre már csak a gyengébb képességű tanulók vállalkoznak, amit a szakmák presztízs vesztese és egyéb középfokú (gimnázium) képzések – össztanuló létszámhoz viszonyított – irreális túlsúlya idéz elő.

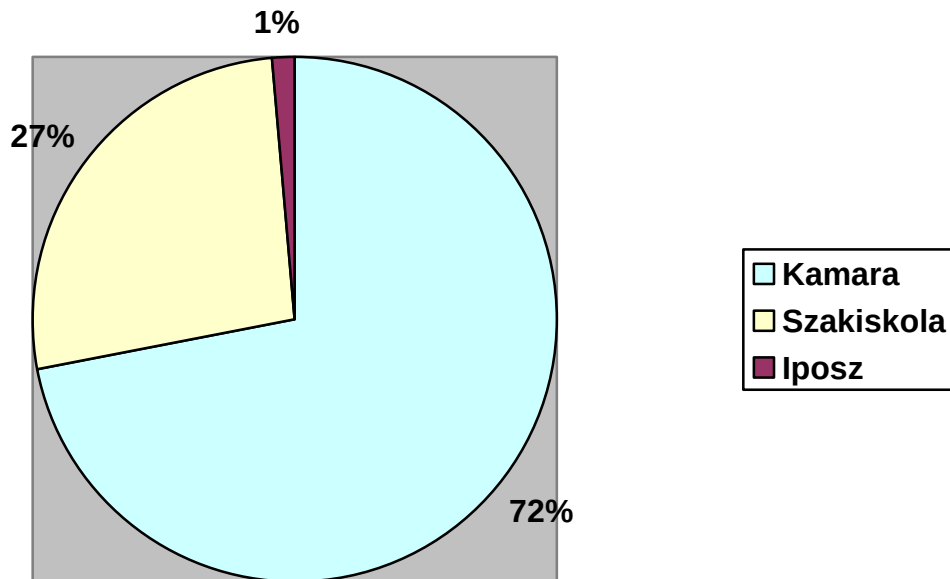
A tanulóképzéssel kapcsolatos ellenőrzésekre adott válaszok kedvezőek. A képzőhelyek 87 %-a ellenőrzött. Az ellenőrzésekkel kapcsolatban a vállalkozásoknak nem egész 2 %-a emelt csak kifogást.

Az ellenőrző szervezetek közül a kamara domináns és az IPOSZ – sajnálattal – alacsony százalékban képviselt. Ennek oka, hogy a kamarák ellenőrzési joga és kötelessége a szakképzés területén törvényben deklarált. A Kérdőívben nevesített szervezeteken felül számos ellenőrzött szervezet megjelenését is jelezték a válaszadók (APEH, ÁNTSZ, rendőrség stb.).

A tanulóképzéssel kapcsolatos ellenőrzések

Ellenőrzéssel kapcsolatos kérdések	Ellenőrizték-e?		Ki ellenőrizte?			Volt-e kifogása az ellenőrzéssel kapcsolatban?		Jelezte-e valamilyen fórumon?	
Régió Iposz megyei kód	igen	nem	kamara	Iposz	iskola	igen	nem	igen	nem
Közép-Magyarország 12, 20	60	16	34	3	24	1	59	1	0
Közép-Dunántúl 06, 10,18,	155	15	129	1	25	3	152	2	1
Nyugat-Dunántúl 07, 17, 19	162	20	127	5	33	1	161	0	1
Dél-Dunántúl 01, 13, 16	190	10	173	0	56	7	183	1	6
Észak-Magyarország 04, 09, 11	94	15	86	2	32	1	93	0	0
Észak-Alföld 08, 14, 15	152	49	84	1	73	1	151	0	1
Dél-Alföld 02, 03, 05	91	7	85	1	23	4	87	1	3
Összesen:	904	132	718	13	266	18	886	5	12

Az ellenőrzésben részt vállaló szervezetek

A tanulóképzésre vonatkozóan a válaszadóknak lehetősége volt az előre megfogalmazott kérdéseken felül, korlátok nélkül szöveges vélemény alkotása. Általánosságban elmondható, hogy a kisvállalkozások körében ismert és hasonló problémák vetődtek föl, mint a szakképzés egészében. Sajátos, hogy sokkal több érzelmi tartalommal vetődnek föl a problémák és nagy a nosztalgia a korábbi és sikeresebb szakképzési rendszerek iránt, ami a kisvállalkozásokra jellemző családiasságból ered. Ezekre figyelemmel kell lenni a magyarországi szakképzés sokszínűségének, színvonalának és területi lefedettségének érdekében.

A vélemények szerteágazóak és önmagukért beszélnek:

- „Gazdasági hátránya miatt nem kérünk.
- Sok a vele járó macera.
- Nagyon rövid a képzés ideje.
- Előfinanszírozás hiánya.
- Minek az üzemorvos? Csak a pénzt szedi be.
- 9-10 osztály teljesen felesleges. Sajnos a tanulók számolni sem tudnak.

- Ha az adminisztráció kevesebb lenne.
- A tanulók akkor hagyják ott a vállalkozót, amikor csak akarják.
- Nincs kapcsolat a szakmai tárgyat tanító pedagógussal és az iskolával.
- A gyakori visszaigénylés lehetőségének szélesítése.
- A tanulók hozzáállása nagyon nem megfelelő. Átmeneti időtöltésnek gondolták ezt a két évet.
- Az országban megszűntek az olyan cégek, amelyek vállalnák a tanulók oktatását. A magánvállalkozások a körbetartozások miatt nem tudják kitermelni a tanulók képzéséhez a feltételeket.
- Nem tartom jónak a 9-10 osztály, mert elvesztegetett idő.
- A 9-10 osztály teljesen felesleges, miért tanul éneket a tanuló? Mi köze az asztalos szakmához. Nekem olyan képzőhelyem van, hogy szívem szerint az elméleti képzést is átvállalnám.
- Jó lenne, ha egy hét iskola és egy hét gyakorlat lenne, mert így egy-egy munkafolyamat, ami több napig tart megszakad, és a tanuló nem tud benne részt venni.
- A munkához való hozzáállásuk kritikán aluli, jövőkép nélküli személyiségek. Az elméleti képzőhelyen (iskolában) hét tantárgyból, mind a hétből buknak.
- A próbaidő fontos lenne. (Kiderülnének a kölcsönös elvárások és nem lenne kitéve a vállalkozó annak, hogy olyan tanulóval kelljen dolgoznia, aki nem való az üzletbe.)
- Kérem, hogyha lehetséges szeretnék általában 10 fő ipari tanulót foglalkoztatni. (kőműves mester, 2 tanulója van most)
- Szeretnék tanulót felvenni, segítené a vállalkozást. Ebben a szakmában (gépjárművill. műszerész) nincs képzés, nem tudok tanulót felvenni.
- Jelenleg nem képezek tanulót, de tervezem. A tanulószerveződéses könyvet átolvasva az a problémám, hogy a költséget késve, egy év múlva lehet visszaigényelni és a szerződés nem védi az iparost.
- Tanulóm jelenleg harmadéves, de az elsősök szintjét sem üti meg. Most az idén került hozzám, eddig csak az iskolai gyakorlaton vett részt. Gyenge az iskolai képzés.
- Vissza kéne állítani a szakmák becsületét.

- Rövid a gyakorlati képzésre fordíthat két éves idővallum, különösen a mai bonyolult technikák ismeretében.
- Túl bürokratikus, nehézkes, évente változó. Mire megtanuljuk alkalmazni, addigra megváltozik. Nincs apparátus, aki ezeket napra készen követni tudná.
- Ne a tanulót tartó vállalkozás finanszírozza a költséget, hanem az állam.
- 17-18 éves tanulókat kapunk, akkor már semmilyen érdeklődése sincs.
- Lehesse bevezetni a csúsztatási időt, mivel télen kevesebb a munka, ezért a tanulóknak is kevesebb a munkájuk, és ezt az időt tavasszal és nyáron lelehesse pótolni. (kőműves, hasonló: hűtőgépszerelő)
- 16-17 évesen nem akarnak szakmát tanulni, inkább elmennek dolgozni minimálbérért.
- Dilettáns az a törvény, amelyik előírta, hogy csak 16 év felett dolgozhat az ip. tanuló fizikai munkát. A 9-10 osztály elvesztegetett két év, ezért van országosan hiány a szakmunkásokban. Nyolc fő alatt nem indítanak egy szakmában osztályt. Na így lehet kihalsztani szakmákat állami balkézzel.
- Nagyon ritkán kapunk tanulót, mivel az iskola nem adja ki, pl. autószerelő szakmában.
- Nagymértékű adminisztrációs kötelezettséggel nehezítik meg a tanulótartást, nem beszélve a fokozott ellenőrzési veszélyről.
- Amíg máshol két hónap alatt meg lehet szerezni ebben a szakmában a bizonyítványt, addig itt tanulót nem lehet képezni normális feltételekkel.
- Iskola szigorúbban követelhetne, ha az iskola nem követel, mi hiába követelünk, a diákok egyszerűen nem jönnek be dolgozni, inkább szereznek orvosi igazolást.
- Milyen szakmai vizsgakövetelmények vannak? Az iskola szakmai oktatását nem bírálja felül senki? Kellenek ezek a „szakemberek” nekünk?
- Ha szigorúbb lenne a szerződés feltétele a tanulóra, akkor vállalnék 2-3 főt. Barátaim tapasztalata, hogy nem járnak be a tanulók, nem hajlandók dolgozni, csak a gyakorlati idejükért kérik el az aláírást. Ennek semmi értelme, csalódás a vállalkozónak, aki lelkesen szeretné átadni a szakmát, szeretnék biztosítani az alkalmazottak utánpótlását.
- A tanuló, ha akar, pillanat alatt távozik! Nincs semmi retorzió!!! A mester tudása és fáradozása sehol nincs pénzre váltva, ez a tanulószersződés valahol egy kiszolgáltatott viszony.

- Régen csak mesterlevéllel rendelkező szakmunkás taníthatott gyakorlatot.
- Ingyen kell kölcsön adnom az államnak pénzt.
- Ha az előfinanszírozás megoldott lenne, előnyösebb lenne a tanulószervezés intézménye, valamint, ha minden adminisztratív dolgot átvállalna valamilyen szervezet.
- Régen 15-20 jelentkező is volt, ma 1-2.
- Nem ismerem a lehetőségeim, úgy tudtam, csak mester képez tanulót, de úgy hallom, már ez nem így van.
- Rendkívül kevés a szakmai képzésre jutó idő.
- Az elméleti és gyakorlati oktatók nem tartanak kapcsolatot. Az iskolák nem tájékoztatják a gyakorlati oktatókat a tanulókkal kapcsolatos gondokról.
- Érdeklődést mutatnak a szakma iránt. Szorgalmasak, látszik, hogy nem csak a papír megszerzése miatt csinálják. Általában jók a tapasztalatok. (Nem sok, de van ilyen vélemény is.)
- Szeretnénk a gyakorlati idő meghosszabbítását. A fejkvóta folyamatos biztosítása a visszaigénylés helyett, ez által az adminisztrációt jelentősen csökkenteni lehetne.
- Elméletben nem kapják meg a képzést, elavult tankönyvekből tanulnak.
- Tanulóképzés régebben teljesen jól működött. Nyolc osztály után három év. Mióta ez a rendszer megszűnt, a tanulóképzés színvonala teljesen leamortizálódott.
- Ne legyen gyorstalpaló!
- Tanuló képzést a mestereknél 14-15 életévben meg kellene kezdeni, mert a tanuló, akkor még hajlítható. Jobban érdeklődik a gyakorlati munka iránt.
- Foglalkoztatnék tanulót, ha valamely érdekvédelmi szervezet átvállalná az adminisztrációt.
- Az iskola foggal-körömmel ragaszkodik a tanulóhoz, így a gyakorlati képzés burokból történik.”

7. Összefoglalás, következtetés

A felmérés során – országos lefedettséggel – 1.497 kisvállalkozót szólítottunk meg Kérdőíveinkkel, feleletet várva arra, hogy, hogy látják a szakmai utánpótlás biztosítását és melyek azok az akadályozó tényezők, ami miatt nem vesznek részt nagyobb arányban a tanulók gyakorlati képzésében.

Erősen kritizált a gyakorlati képzés ideje. A megfelelő szintű szakmai felkészültség elérésére a jelenlegi gyakorlati idő kevés. A kisvállalkozások általános véleménye, hogy a 9-10 osztály „gyakorlat mentesítése” mérhetetlen károkat okoz (okozott) a magyarországi szakképzésben. A gyakorlati helyre 16 évesen kerülő tanuló, már motiválatlan, hitevesztett és nagyon nehezen oktatható és nevelhető. A felaprózott gyakorlati idő sem kedvez a szakképzésnek. Sokan szívesen vennék, ha a képzési rendszer visszatérne az egy hét gyakorlat-egy hét iskola modellhez, mert így lehetőség nyílna a több napot igénybevevő összefüggő munkafolyamatok elsajátítására is. Számos szakma oktatásában probléma a szakma idényjellege. Az un. nyári szakmák (kőműves, ács-állványozó, festő-mázoló, hűtőgépszerelő stb.) esetében – a munka hiánya miatt a gyakorlati képzés az oktatási év jelentős részében szinte lehetetlen.

A kisvállalkozásoknál a tanulóképzésre ható gazdasági környezet fokozottan jelentkezik. A jogszabályi előírásokból eredően a kisvállalkozások általában – a tanulóképzés költségeit tekintve – éves elszámolók és visszaigénylők. A több mint egy éves előfinanszírozás a visszaigénylésig erre a forgóeszköz szegény vállalkozási körre elviselhetetlen terhet ró. Több javaslat jelent meg a felmérés során arra vonatkozóan, hogy a visszaigénylések gyakoriságát alacsonyabb értékhatárokkal kellene megállapítani. Megoldás lenne az állami előfinanszírozás fejkvóta rendszerben. A kisvállalkozásoknál nem térül meg a gyakorlati képzés anyagfelhasználása, műhelyrezi hányad és az oktató (tulajdonos, egyéni vállalkozó) oktatásra fordított ideje. Jelenlegi jogkörnyezetben nem támogatott a nem alkalmazotti státuszú egyéni vállalkozó oktatói bére. Ennek a sok éve fennálló problémának a feloldása szükségszerű.

A tanulóképzés kiteljesedésének személyi akadálya a kevés és előképzetlen tanuló. Számos vállalkozó vállalna tanulót (vagy több tanulót) ha az iskolai tanműhelyek nagyobb hajlandóságot mutatnának a tanulók kibocsátásra, mivel ragaszkodnak ahhoz, hogy a gyakorlati képzés iskolai körülmények között folyjon.

Az ismert demográfiai problémák miatt kevés a tanuló és a tanuló létszám csökkenés ellenére az egyéb középiskolai (gimnázium) kapacitás elszívó hatása nagyon erős. Ebből eredően a presztízsét veszített szakképzésre már csak a maradvány elv alapján jutó, gyengébb felkészültségű és tehetségű tanulókör jut.

Lokális, de számos helyen probléma az országban, hogy az adott környéken, az adott szakmákban nincs iskolai képzés, nincs iskolai háttér.

A kisvállalkozásoknak problematikus, hogy az iskolák és képzőhelyek rendszertelen és szabályozatlan kapcsolata miatt tanulói iskolai munkájáról és magaviseletéről nem kapnak megfelelő tájékoztatást. Egyes szakmákban, szakmai és vizsgáztatási háború folyik az iskolák és gyakorlóhelyek között.

Sok vállalkozás a jelenlegi rossz gazdasági helyzetre hivatkozva nem vállalja, vagy szünetelteti gyakorlati képzését.

A képzés folytató kisvállalkozások a tanulószerződés rendszerét általában ismerik és elfogadják. Számos esetben bírálják a szerződés tanulók javára szóló egyoldalúságát és az ebből eredő fegyelmi lehetőségek hiányát. Ebben a vállalkozói körben a szerződéssel járó adminisztráció problematikus. A gyengébb és fegyelmezetlenebb tanulóállomány kezelésére nem nyújt segítséget a tanulószerződés és a tanuló díjazásának rendszere sem. A tanuló díjazásának jelenlegi merev rendszere nem teszi lehetővé a díjazáson keresztül sem a fegyelmezést, sem az elismerést, mivel a már megemelt díjazás – a későbbi nevelés és előmeneteli problémák esetén – csökkenteni nem lehet, sőt a jogszabály folyamatos díjemelést ír elő a teljesítménytől függetlenül (egyedül bukás esetén nem kell díjat emelni).

A kisvállalkozások kiemelt problémája a gyakorlati képzéssel és a hozzá tartozó költségelszámolásokkal járó adminisztráció. Ebben a vállalkozói körben ez azért fokozott, mivel ezek a kisvállalkozások – a nagyokkal ellentétben – nem rendelkeznek funkcionális, adminisztratív apparátussal. Többen jelezték, hogy szívesen vennék, ha az adminisztrációjukat valamilyen érdekképviselői szerv vállalná. A kapcsolódó adminisztrációt a teljes szakképzési társadalom túlzottnak tartja, célszerű lenne annak tetemes és kézzel fogható csökkentése.

A kisvállalkozások rendszeres tájékoztatása a szakképzés rendszeréről és a kapcsolódó pénzügyi lehetőségekről, szabályokról a tanulóképzés fejlesztése érdekében elengedhetetlen. A tanulót nem tartók jelentős része nem ismeri a tanulószerződés rendszerét és a szakképzési hozzájárulási rendszer kötelezettségeit és lehetőségeit. A tanulót képzők körében is nagy a tájékozatlanság a költség visszaigénylés lehetőségéről. (Sok vállalkozó a Kérdőívből kapott először információt arról, hogy a tanulóképzés költségeinek egy részét az állam megtéríti.)

Pénzügyi kérdésekben a vállalkozások szinte minden esetben könyvelőiktől várják és kapják a tájékoztatást. Sajnálatos tény, hogy a könyvelők (könyvelő irodák) nem szívesen foglalkoznak a tanulóképzéssel járó feladatokkal, ezért számos esetben felkészületlenségből, vagy félelemből nem propagálják megbízóiknál az elszámolási lehetőségeket.

A kisvállalkozások szakképzési ellenőrzöttsége jó és az érintettek részéről elfogadott. Szembetűnő, hogy az ellenőrzésben jelenleg az IPOSZ szerepe alacsony. Az ellenőrzés mindig tájékozódással és tájékoztatással is párosul, ezért az ellenőrzésben való nagyobb szerepvállalásról az IPOSZ nem mondhat le.

A családi-mikro- és kisvállalkozói körben a tanulóképzésre való motiváltság fokozott. A tanulóképzésben látják a családi vállalkozásaik folytonosságát és ezzel teljesítik ki hivatás tudatukat és szakma szeretetüket, még akkor is, ha a jelenlegi szakképzési és a hozzá kapcsolódó gazdasági helyzet nem éppen kedvező számukra. Ez az érzelmi plusz a gyakorlati képzés felé csak ennek a vállalkozói körnek a sajátossága és ebből eredően nagy hiba és nagy felelőtlenség lenne a kisvállalkozások területén a szakképzés redukciója. Az itt folyó képzés országos lefedettségű és sokszínű. Számos hagyományos szakma csak a kisvállalkozások révén marad fenn. Meg kell találni a gyakorlati oktatást akadályozó problémák feloldásának módját.

A magyar társadalom érdeke, hogy fenntartsa és megfelelően ösztönözze a családi-mikro- és kisvállalkozásokban folyó szakképzést és lehetőséget biztosítson arra, hogy szakmai szervezetek hatékonyabb külső szolgáltatási rendszert tudjanak működtetni számukra.

Erősíteni kell a társadalomban a meggyőzést annak érdekében, hogy a képzetesebb tanulók is válasszanak reál, szakképesítést adó életpályát. Javítani kell ennek kommunikációját és propagandáját, már a 6. osztálytól kezdődően, különös tekintettel a hiányszakmákra.